

4.8.2015

Muistio Kemijoen tulvaryhmän ja paliskuntien välisestä poronhoitoa koskevasta neuvottelu- ja informaatiotilaisuudesta

Aika: 4.8.2015 klo 12:11 -

Paikka: Lapin ELY-keskus, Hallituskatu 3b, kokoustila Seppä

Läsnä Paliskuntain yhdistys: ~~Anne Ollilla~~, Sanna Hast
~~Hirvasniemen paliskunta: Jukka Knuuti~~
~~Kemin-Sompion paliskunta: Mika Kavakka~~
~~Oraniemen paliskunta: Martti Siivola~~
Pyhä-Kallion paliskunta: Esa Oinas
~~Sallan paliskunta: Pasi Oinas~~
Kemijoen tulvaryhmä: Hannes Manninen
Kemijoen tulvaryhmä: Juha-Petri Kämäräinen
Sihteerit: Maiju Hyry Lapin liitto, Anna Kurkela Lapin Ely-keskus

1. Kokouksen avaus

Hannes Manninen avasi kokouksen klo 12.11. Manninen taustoitti avauksessa neuvottelua, työryhmän työskentelyä ja suunnitteluprosessia.

Sanna Hast ilmoitti ettei Paliskuntain yhdistyksellä ole valtuutta neuvotella paliskuntien puolesta. Hast kertoi keskustelleensa Knuutin ja Kavakan kanssa ja heidän poisjääntinsä on tietoinen valinta. Vähäisen osanoton vuoksi neuvottelu ei Hastin mukaan täytä Poronhoitolain 53 pykälän neuvotteluelvoitetta.

2. Poronhoitolain 53 §, neuvottelun järjestäytyminen ja muistion allekirjoittaminen

Manninen kertoi, ettei suunnitelmassa ole tarkasti määritelty altaan sijaintia, minkä vuoksi kaikki valuma-alueen pohjoisosan paliskunnat ja Paliskuntain yhdistys on kutsuttu neuvotteluun.

Esa Oinas kertoi pitävänsä tilaisuutta informaatiotilaisuutena eikä neuvotteluna, koska suunnitelman yleispiirteisyyden vuoksi ei voida neuvotella korvauksista taikka altaan suoranaisista vaikutuksista.

Todettiin yhteisesti, että koska altaan tarkka sijainti ei ole tiedossa, ei virallista yksityiskohtaista paliskuntakohtaista vaikutusarviota voida tehdä. Tämän vuoksi poronhoitolain tarkoittamaa virallista neuvottelua ei voida järjestää ja

tämä kokous on siten informaatiotilaisuus. Altaan paikan tultua määritellyksi, hankesuunnittelun alkaessa, on tarpeen järjestää virallinen poronhoitolain mukainen neuvottelu paliskuntien kanssa.

Päätettiin, että Hannes Manninen toimii kokouksen puheenjohtajana ja Maiju Hyry sihteerinä. Tilaisuudesta laaditaan muistio, jonka allekirjoittavat Manninen, Hast ja Hyry.

3. Kemijoen tulvariskien hallintasuunnitelmassa esitettävät tulvariskien hallinnan toimenpiteet ja niiden vaikutukset porotalouteen

Anna Kurkela Ely-keskuksesta esitteli Kemijoen tulvariskien hallintasuunnitelman ja erityisesti sen keskeiset toimenpiteet. Esittelyaineisto on muistion liitteenä. Hast ja Oinas toivat esille toimenpiteiden vaikutuksia porotaloudelle:

- altaan vaikutukset ulottuvat varsinaisen allasalueen ympäristöön esim. allasalueen porojen siirtyessä muille alueille
- laidunalueen menetys on pysyvä, millä voi olla vaikutusta suurimpaan sallittuun poromäärään. Allasalueen porolukua joudutaan todennäköisesti vähentämään, mikä puolestaan saattaa joillekin porotalouksille merkitä elinkeinon menettämistä
- ennallistamisella puolestaan on porotaloudelle positiivisia vaikutuksia

4. Keskustelua ja mahdolliset muutosesitykset tulvariskien hallintasuunnitelmaan

Suunnitelmasta käytiin keskustelu ja päätettiin seuraavasta lisäyksestä suunnitelmaan:

- altaalla on porotaloudelle itse allasaluetta laajemmat taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset, laidunalueiden vähentyessä, porojen siirtyessä muille alueille ja poroluvun vähentyessä allasalueen paliskunnissa.

5. Tilaisuuden päättäminen

Puheenjohtaja kiitti läsnäolijoita ja päätti tilaisuuden klo 13.13.

Allekirjoitukset

Hannes Manninen
Kemijoen tulvaryhmä

Sanna Hast
Paliskuntain yhdistys ry.

Maiju Hyry
sihteeri

Kemijoen tulvariskien hallintasuunnitelmaehdotus vuosille 2016-2021

Neuvottelu paliskuntien kanssa
4.8.2015

Anna Kurkela, Lapin ELY-keskus, Vesivarayksikkö

Esityksen sisältö

- Tulvariskien hallinnan suunnittelun aikataulu
- Kemijoen tulvaryhmä
- Tulvakarttapalvelu
- Tulvariskien hallinnan tavoitteet
- Tulvariskien hallinnan toimenpiteet
- Poronhoitoalueisiin vaikuttavat toimenpiteet
 - Uusi säännöstelyallas
 - Luonnonmukainen vesien pidättäminen valuma-alueella
- Tulvariskien hallintasuunnitelman täytäntöönpano

Poronhoitolaki

53 §

Neuvotteluvelvollisuus

Suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.

Tulvariskien hallinnan suunnittelun aikataulu

I vaihe: Tulvariskien alustava arviointi (22.12.2011)

Uudelleentarkastelu 22.12.2018, jatkossa joka 6. vuosi

II vaihe: Tulvakartoitus (22.12.2013)

Uudelleentarkastelu 22.12.2019, jatkossa joka 6. vuosi

III vaihe: Tulvariskien hallintasuunnitelmat (22.12.2015)

Uudelleentarkastelu 22.12.2021, jatkossa joka 6. vuosi

Kuuleminen ehdotuksesta tulvariskien hallintasuunnitelmaksi lokakuu 2014 - maaliskuu 2015

Maa- ja metsätalousministeriö hyväksyy tulvariskien hallintasuunnitelman 22.12.2015 mennessä

Kemijoen tulvaryhmä

- Toimintakausi 22.11.2011 - 22.12.2015, jonka jälkeen Maa- ja metsätalousministeriö asettaa uuden tulvaryhmän
- Jäsenet, kokouspöytäkirjat ja muu materiaali osoitteessa: www.ymparisto.fi/tulvaryhmat > Kemijoen tulvaryhmä

Tulvaryhmän tärkeimmät tehtävät:

- käsittelee tulvariskien hallintasuunnitelmaa varten laaditut selvitykset
- asettaa tulvariskien hallinnan tavoitteet
- hyväksyy hallintasuunnitelmaehdotuksen
- Lisäksi tulvaryhmä järjestää riittävän vuorovaikutuksen suunnittelun aikana

Tulvakarttapalvelu

- Tulvavaara- ja tulvariskikartat ovat saatavilla ympäristöhallinnon karttapalvelussa: www.ymparisto.fi/tulvakartat
 - Lisäksi ympäristöhallinnon paikkatietopalvelusta OIVA:sta tulvavaarakartat paikkatietoaineistona (www.ymparisto.fi/oiva)
 - Palvelussa kaikilta merkittäviltä tulvariskialueilta yksityiskohtaiset tulvavaarakartat

toistuvuus (vuotuinen todennäköisyys)	sanallinen kuvaus
1/20a (5 %)	kohtalaisen yleinen tulva
1/50a (2 %)	melko harvinainen tulva
1/100a (1 %)	harvinainen tulva
1/250a (0,4 %)	erittäin harvinainen tulva
1/1000a (0,1 %)	

Tulvariskien hallinnan tavoitteet

- Kemijoen tulvaryhmä on käsitelty tavoitteita 5. eri kokouksessa
- Tavoitteet
 - Riskialueille
 - Koko vesistöalueelle
 - Lisäksi lain määräämät yleiset tavoitteet

Yleiset lain vaatimat tavoitteet

- tulvariskien vähentäminen
- tulvista aiheutuvien vahingollisten seurausten ehkäisy ja lieventäminen
- tulviin varautumisen edistäminen

Anna Kurkela, Lapin ELY-keskus, Vesivarayksikkö

	Rovaniemi	Kittilä	Kemijärvi
Ihminen terveys ja turvallisuus			
· Ihmisen terveys ja turvallisuus eivät vaarannu	1/250a	1/250a	
· Asuinrakennukset eivät vahingoitu	1/250a	1/100a	1/250a
· Vaikeasti evakuoitavat kohteet suojattu ja kulkuyhteydet varmistettu	1/250a	1/250a	1/250a
Välttämättömyyspalvelut			
· Välttämättömyyspalvelut eivät keskeydy pitkäaikaisesti			1/250a
· Vesihuolto, sähkön ja lämmön jakelu toimivat	1/250a	1/250a	
· Jätevesihuolto toimii	1/100a	1/100a	
· Merkittävät liikenneyhteydet eivät katkea	1/250a	1/250a	
Ympäristö			
· Tulva-alueella ei toimintaa, josta voi aiheutua pitkäkestoista tai laaja-alaista vahinkoa ympäristölle	1/250a	1/250a	
Kulttuuriperintö			
· Kulttuuriperinnölle ei aiheudu korjaamatonta vahinkoa	1/250a	1/250a	
Kemijoen vesistöalue			
Ihminen terveys ja turvallisuus			
· Vaikeasti evakuoitavat kohteet, vedenottamot ja asuinrakennukset yhteisellä asuinalueella eivät vahingoitu		1/50a	
· Asukkaat ovat tietoisia tulvasta ja osaavat varautua tulvaan omatoimisesti		aina	
· Ajantasaisen tulvatilanteen ylläpito		aina	
Välttämättömyyspalvelut			
· Vesi- ja jätevesihuolto toimivat		1/50a	
· Lämmön ja sähkön tuotanto ja jakelu toimivat		1/50a	
· Tietoliikenneyhteydet toimivat		1/50a	
· Tie- ja muu liikenneinfra toimii		1/50a	
Ympäristö			
· Tulva-alueella ei toimintaa, josta voi aiheutua pitkäkestoista tai laaja-alaista vahinkoa ympäristölle		1/50a	
· Tulvariskien hallinnan toimenpiteet ja vesienhoidon ympäristötavoitteet pyritään soveltamaan yhteen		aina	
Kulttuuriperintö			
· Kulttuuriperinnölle ei aiheudu korjaamatonta vahinkoa		1/50a	

7

Hallintasuunnitelmassa ehdotetut toimenpiteet

- Ehdotettavia toimenpiteitä kaikkiaan 19 kpl
 - 4 Ensisijaista
 - 15 muuta toimenpiteitä
- Tarkastelusta jätettiin pois alustavan tarkastelun jälkeen 10 toimenpidettä ja kuulemisen jälkeen 1 toimenpide
 - 4 Rovaniemi
 - 2 Kemijärvi
 - 5 Kittilä
- Toimenpiteet on priorisoitu:
 - Ensisijainen
 - Toissijainen
 - Täydentävä

Toimenpiteiden jaottelu

- Tulvariskiä vähentävät toimenpiteet
- Tulvasuojelun toimenpiteet
- Valmiustoimenpiteet
- Tulvan aikana tehtävät operatiiviset toimenpiteet
- Jälkitoimenpiteet

Anna Kurkela, Lapin ELY-keskus, Vesivarayksikkö

8

Tulvariskiä vähentävät toimenpiteet

Nro	Toimenpide	Toimenpiteen tila	Toimenpiteen laajuus	Priorisointi
10.1.1	Tulvakarttojen laadinta ja päivittäminen	Käytössä nykyisin merkittävillä tulvariskialueilla	Koko vesistöalue	Ensisijainen/ Täydentävä
10.1.2	Tulvatietojärjestelmän kehittäminen	Käytössä nykyisin	Koko vesistöalue	Täydentävä
10.1.3	Maankäytön suunnittelu	Käytössä nykyisin	Koko vesistöalue	Ensisijainen
10.1.4	Omatoinen varautuminen	Käytössä nykyisin	Koko vesistöalue	Ensisijainen/ Täydentävä
10.1.5	Viemäriverkoston kehittäminen tulvakestäväksi	Uusi toimenpide	Rovaniemi, Kittilä ja Kemijärvi	Ensisijainen

Tulvasuojelun toimenpiteet

Nro	Toimenpide	Toimenpiteen tila	Toimenpiteen laajuus	Priorisointi
10.2.1	Tulvapenkereiden rakentaminen Rovaniemelle	Uusi toimenpide	Rovaniemi	Ensisijainen
10.2.2	Tulvapenkereiden rakentaminen Kittilään	Uusi toimenpide	Kittilä	Ensisijainen
10.2.3	Tulvavesien pidättäminen vesistöalueella uudella säännöstelyaltaalla	Uusi toimenpide	Kemijoen valuma-alue	Ensisijainen
10.2.4	Luonnonmukainen vesien pidättäminen valuma-alueella	Käytössä nykyisin	Koko vesistöalue	Täydentävä
10.2.5	Jäänsahauksen käyttö ja kehittäminen	Käytössä nykyisin	Koko vesistöalue	Ensisijainen/ Täydentävä

Valmiustoimenpiteet

Nro	Toimenpide	Nykytila	Toimenpiteen laajuus	Priorisointi
10.3.1	Tulvaennusteiden ja tulvavaroitusjärjestelmien kehittäminen	Käytössä nykyisin	Koko vesistöalue	Täydentävä
10.3.2	Tulvaviestinnän kehittäminen	Käytössä nykyisin	Koko vesistöalue	Ensisijainen/ Täydentävä
10.3.3	Pelastus- ja evakuointisuunnitelmien laatiminen	Käytössä nykyisin	Koko vesistöalue (erityisesti riskialueet)	Ensisijainen/ Täydentävä
10.3.4	Tulvantorjunnan harjoitusten järjestäminen ja kehittäminen	Käytössä nykyisin	Rovaniemi, Kittilä ja Kemijärvi	Täydentävä

Toiminta tulvatilanteessa

Sokkelin suojaus rakennusmuovilla

Muovin yläosan voi kiinnittää rakennukseen jos mahdollista.
 Muovin saumat teipataan.
 Maan suuntaisen muovin päälle laitetaan painoksi hiekkasäkkejä tai vastaavia raskaita elementtejä, jotka pitävät muovin paikallaan.

Oviaukon suojaus

Nro	Toimenpide	Nykytila	Toimenpiteen laajuus	Priorisointi
10.4.1	Tilapäisten tulvasuojelurakenteiden käyttö ja kehittäminen	Käytössä nykyisin	Rovaniemi, Kittilä ja Kemijärvi	Ensisijainen/ Täydentävä
10.4.2	Vesistön säännöstely ja poikkeusluvut	Käytössä nykyisin	Kemijoen valuma-alue	Ensisijainen

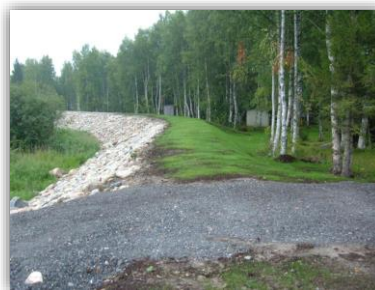
Jälkitoimenpiteet

Nro	Toimenpide	Nykytila	Toimenpiteen laajuus	Priorisointi
10.5.1	Toimintojen uudelleen sijoittaminen	Käytössä nykyisin	Rovaniemi, Kittilä ja Kemijärvi	Täydentävä
10.5.2	Kriisiapu ja vapaaehtois-toiminnan edistäminen	Käytössä nykyisin	Rovaniemi, Kittilä ja Kemijärvi	Täydentävä
10.5.3	Puhdistamis- ja ennallistamistoimenpiteiden suunnittelu	Käytössä nykyisin	Rovaniemi, Kittilä ja Kemijärvi	Täydentävä

Ensisijaiset toimenpiteet

- Tulvavesien pidättäminen vesistöalueella uudella säännöstelyaltaalla
- Tulvapenkereiden rakentaminen Kittilään
- Tulvapenkereiden rakentaminen Rovaniemelle
- Tilapäisten tulvasuojelurakenteiden käyttö ja kehittäminen

Ensisijaisten toimenpiteiden toteuttamisella on mahdollista saavuttaa joko merkittäviä tulvasuojeluhuotyjä riskialueilla tai niiden toteuttaminen on mahdollista lyhyelläkin aikavälillä, tai niillä saadaan tarpeellista uutta tietoa, jota ei ollut käytettävissä tällä suunnittelukaudella.

Tulvavesien pidättäminen vesistöalueella uudella säännöstelyaltaalla

- Tarkoittaa uuden tilavuudeltaan **n. 800 milj. m³** tekoaltaan rakentamista Kemijärven yläpuoliselle valuma-alueelle
- Pohjana Kemijoki Oy:n laatima monitoimialasselvitys vuodelta 2011
- Altaalla voidaan vähentää merkittävästi tulvavahinkoja alapuolisella valuma-alueella (Kemijärvi, Rovaniemi)
- Lisäksi merkittäviä energiataloudellisia hyötyjä
- Haitallisia vaikutuksia
 - Vedenlaatuvaikutukset alapuolisessa vesistössä
 - Luonnonsuojelu (Natura-alueet, YSA-alueet)
 - Porotalous
 - Virkistyskäyttö
- Altaan rakentamiskustannukset 180-370 milj. €
- Toimijat:
 - Kemijoki Oy, tulvasuojelusta vastaavat viranomaiset

Tulvavesien pidättäminen vesistöalueella uudella säännöstelyaltaalla

- Mahdollinen allas-hanke edellyttää
 - Ympäristövaikutusten arviointia
 - Natura-arviointia
 - YSA-alueiden lakkauttamisen arviointia
 - vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeamisen arviointia

Ensisijaisena toimenpiteenä ehdotetaan, että Rovaniemen - Itä-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan altaalle sijainti ja selvitetään edellytykset altaan rakentamiselle

- jos edellytykset täyttyvät, tehdään tarvittavat selvitykset, suunnitelmat ja vaikutusten arvioinnit
- Jos edellytykset edelleen täyttyvät, allas toteutetaan osoitetulle alueelle suunnitelmien ja lupien mukaisesti

Tulvavesien pidättäminen vesistöalueella uudella säännöstelyaltaalla

Vaikutukset porotalouteen (Ympäristöselostus):

- Vaikutuksen suuruuteen vaikuttaa altaan sijoittuminen
- Vaikutuksia:
 - Porojen laidunalueen menetys (jos laidunalueita jää altaan alle)
 - Poronhoitotyön vaikeutuminen (jos allas sijoittuu kulkureiteille tai poronhoitoon tärkeille alueille, erotuspaikat ym.)
 - Poronhoidon kiinteään omaisuuteen kohdistuvat vahingot (jos rakenteita jää allas alueelle)
 - porojen määrän väheneminen
 - Elinkeinoon kannattavuuden heikkeneminen
- Perusteellinen selvitys vaikutuksista porotalouteen tehdään myöhemmin ympäristövaikutusten arvioinnissa (YVA)

Luonnonmukainen vesien pidättäminen valuma-alueella

- Sisältää esim.
 - Suo- ja metsäalueiden ennallistaminen ja valunnansäätely
 - Kosteikot
 - Laskeutusaltaat
 - Pintavalutuskentät
 - Käytöstä poistettujen turvatuotantoalueiden vesittäminen
 - Laskettujen järvien vesittäminen
- Vaikutus tulviin paikallinen, ei riitä yksinään tulvasuojelukeinoksi Kemijoella
- Suurta vesienhoidollista hyötyä
- Ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia poronhoidolle (vaikutukset pienialaisia)

Tulvariskien hallintasuunnitelman täytäntöönpano

- Varsinainen toimenpiteen tarkempi suunnittelu alkaa vasta hallintasuunnitelman hyväksymisen jälkeen
- Esitetyt toimenpide-ehdotukset eivät ole sitovia, eivät velvoita ketään tahoa toimenpiteisiin, mutta valtion ja kuntien viranomaisten sekä aluekehitysviranomaisen on kuitenkin otettava suunnitelma ja toimenpide-ehdotukset toiminnassaan huomioon
- Toimenpiteiden rahoitus ratkaistaan muussa menettelyssä esimerkiksi lupaviranomaisten ja hankkeiden rahoituksesta päättävien yksityisten ja julkisten tahojen päätöksillä.
- Kemijoen tulvariskien hallintasuunnitelman toimeenpanon edistämisestä ja seurannasta on päävastuussa Lapin ELY-keskus.

